

met den wand; dat het werk behoort te zijn gedacht in het materiaal waarin het is uitgevoerd; maar dat een gezonde techniek slechts door veel strijd met manierismen en door veel ervaring te bereiken zal zijn. Met de erkenning van wat valsch was sloeg men om in het andere uiterste, het purisme; in het Gobelin bracht dit weinig meer voort dan armelijke lappen, te veel gelijkend op het moderne handgeweven kussen of tafelkleed. Het bleef voorshands bij de herontdekking van de materie, maar het tot leven wekken van de materie is nog een andere zaak.

Zoowel de schilder-ontwerper als de wever waren gewend aan de mogelijkheid elke nuance van kleur te kunnen gebruiken, de moderne verftechniek legt daarin geen beperkingen meer op. De imitatie van het schilderij is voor den wever funest geweest.

Kon de cartonier van de 15e en 16e eeuw zich concentreren op een strenge correcte teekening, die meestal op gelijmde papierreepen werd gemaakt en een zeer algemeene kleurnotitie met dekverven, tempera's, aangegeven, op het oogenblik kunnen we daarmee meestal niet uitkomen. Het kleurenschaal waarmede de wevers toen werkten was zeer beperkt en aan den cartonier volkomen bekend, b.v. in groen had hij slechts te noteeren a of b, de twee nuances die de weverij hierin bezat. Naarmate er meer kleuren voor handen waren en het verlangen naar uitwerken grooter, komen de op linnen geschilderde cartons in zwang.

Mij schijnt dat bij de op linnen geschilderde cartons, het gevaar grooter is in schilderachtige effecten te vervallen, dan bij de cartons op papier geteekend en breed gevuld met waterverf of tempera. Speciaal de detaillering laat zich beter in teekening aangeven met een enkele kleurnotitie. Ik paste vrijwel alle mogelijkheden toe. De eerste vier cartons naar de ontwerpen van W. van Konijnenburg voor het Groot Auditorium in Utrecht geweven door de weverijen van mevr. W. Laman Trip en van J. F. Semey zijn geschilderd in olieverf op linnen. Het was hier noodzakelijk de wevers een minitieuus vastgelegd carton te geven, vooral in de kleur. Voor het weergeven van de intentie der ontwerpen was het noodig de rijkheid van nuances terug te voeren tot een beperkt kleurengamma van vlak, naast vlak gelegde uitgesproken kleur, waarbij aangegeven was wáár deze vlakken in elkaar gebadderd dienden te worden. Steeds schiftende en herleidende kwam ik van tallooze vloeiende nuances terug tot pl.m. 35 kleuren waarin het heele gobelin werd uitgevoerd („de Unie van Utrecht”).

De Rijksvezeldienst onderwierp alle wollen aan een nauwkeurig onderzoek; (de fugitometerproef). Het is mede aan de uitkomsten van dit onderzoek te danken dat de beperking van de kleuren zoo sterk kon worden doorgevoerd.

Wanneer men bedenkt dat de eerste Fransche Gobelins werden opgebouwd uit drie á vier kleuren, n.l. cochenille en garance voor de rooden, indigo voor blauw en gaude voor geel (een plant die een mooie gele kleur geeft